

Közös magyar-szlovák siker:

a Novohrad - Nógrád Geopark, mint az UNESCO Globális Geopark Hálózat egyik első nemzetközi (határon átnyúló) Geoparkja



2010. március 27-én a franciaországi Luberonban az Európai Geoparkok Hálózatának illetékes Bizottsága a Szervezet tagjai sorába emelte a világ egyik első, országhatárokon átnyúló geoparkját, a Novohrad-Nógrád Geoparkot. Ez egyúttal Magyarország és Szlovákia első, nemzetközileg elismert Geoparkja is.

Az É-D-i irányban a füleki Várhegytől a béri andezitoszlopokig húzódó, a történelmi Nógrád Vármegye egy részét, a szétszakadt palóc tájat és közösségeket újra egyesítő Novohrad - Nógrád Geopark az Európa Diplomával elismert Ipolytarnóci Ósmaradványokat és a Világörökség részét képező Hollókőt is magában foglalja.

Ez a Palóc Olimposz uralta emberléptékű táj, kiépítésre, bemutatásra érdemes gazdag földtani-felszínalaktani értékeivel, épített és szellemi örökségével, népi hagyományaival, viseleteivel és gasztronómiai különlegességeivel ma a világ egyik első nemzetközi geoparkja lett.

Az Európai Geoparkok Hálózata (EGN) tagsági címének elnyerése nagy elismerés, mely egyúttal az UNESCO Globális Geoparkok Hálózatához történő csatlakozást is jelenti. E formai döntéshozatalra a malajziai Langkawi Geoparkban április közepén kerül sor. Geoparkunk nyilvános bemutatását követően ekkor vehetjük át a cím elnyerését tanúsító diplomát is.

A Geopark 63 magyarországi és 28 szlovákiai települése, a hátrányos helyzetű régió lakossága számára mindez olyan kitörési lehetőség, mellyel okvetlenül élniük kell.



Előzmények:

Az 1990-es évek végén a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) és a Cerova Vrchovina CHKO (Szlovákia) szakértői között merült fel egy közösen kialakítandó, a földtani bemutatóhelyeket csigavonalban felfűző elképzelés gondolata. A megye, továbbá Salgótarján és Fülek önkormányzatai és a kistérségek is felismerték a geoturizmusban rejlő lehetőségeket a határ mindkét oldalán. Nagyszabású, közös munka kezdődött, melynek eredményeként 2007 végére elkészült a geoparki alapozó tanulmány, a terület eddigi legalaposabb és legszélesebbkörű szakmai feldolgozása. 2008-ban, kifejezetten „alulról induló” kezdeményezésként hivatalosan is megalakult a Geopark.

2009 elején benyújtottuk az Európai Geopark Hálózathoz (EGN) a nemzetközi előírások szerint elkészített nevezési dokumentációt, augusztusban az EGN és az UNESCO szakértői helyszíni szemlét tartottak, s pótlólagos dokumentációk elkészítését, benyújtását igényelték. Bizonyítanunk kellett – egyebek között –, hogy a magyar és a szlovák részek egységes egészként, közös geoparkként működnek. Az örömteli döntésre e napokban került sor.

De mi is az a geopark?

Semmiképpen sem valamiféle újabb tiltásokat, korlátozásokat sejtető természetvédelmi kategória. Sokkal inkább egy új alapokra helyezett térségfejlesztési koncepció típusa. Viszonylag nagy kiterjedésű, gazdaságilag életképes területről van szó, ahol elsősorban a tudományos jelentőségű és látványos földtudományi értékek vonzerején alapuló, de a biológiai, régészeti, antropológiai, néprajzi, egyéb kulturális és történelmi értékek gazdag kínálatára is építő, fenntartható, környezetbarát turizmus (az ún. *geoturizmus*) valószínűsíthető meg, mely a térség gazdasági felemelkedésének szolgálatába állítható.

1991-től, a nemzetközi földtudományi világszervezetek, az Európa Tanács, az UNESCO Földtudományi Főosztálya indította azt a programot, melynek egyik első „kézzel fogható” eredményeként, kezdetben önálló francia és görög kezdeményezésre négy (görög, spanyol, német, francia) alapító szervezet 2000-ben, a görögországi Leszbosz (Lesvos) szigetén életre hívta az Európai Geopark Hálózatot. 2004. októberében az UNESCO Ökológiai és Földtudományi Osztálya is „felsorakozott” a kezdeményezéshez, s Párizsban, az Európai Geopark modellt alkalmazva létrehozta a Globális Geopark Hálózatot. Minden jel arra utal, hogy az UNESCO közgyűlése, a pénzügyi fedezet megteremtését követően, rövidesen a világörökség helyszínekhez és a bioszféra-rezervátumokhoz hasonló, *önálló* UNESCO-kategória rangjára emeli a geoparkokat. Az Európai Geopark hálózatban 2004-ig csak az EU alapító országai képviseltették magukat, s egyes menedzseléssel, jelentős INTERREG-forrásokkal számottevő, elsősorban a földtudományi értékek bemutatására irányuló fejlesztéseket hajtottak végre.

2009 végéig az európai hálózatnak 35 tagja volt, hozzájuk csatlakozott most a Novohrad-Nógrád Geopark. A Globális Geopark Hálózat tagjainak száma jelenleg 57. Négy kontinens további 67 jelöltje vár bebocsáttatást az UNESCO teljeskörű támogatását élvező geopark-hálózat kiterjedt családjába.

Magyarországon a Bakony–Balaton Geopark kezdeményezés nevezése is várható.